

Автор:
Кулецька Катерина Юріївна,
студентка 51 ОВм групи
Науковий керівник:
Раков Сергій Анатолійович,
доктор педагогічних наук, професор

ВИМІРЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ: СВІТОВИЙ ДОСВІД ТА УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТ

Анотація. Метою дослідження є вимірювання навчальних досягнень учнів початкових класів на прикладі світового досвіду та українського контексту. Завданням дослідження є аналіз світових тестів для учнів молодших класів, а також створення та апробація тесту для учнів початкової школи на основі чинно діючої програми для учнів 1–4 класів. Об'єктом дослідження є навчальні досягнення учнів початкових класів, предметом дослідження є світовий та український досвід вимірювання навчальних досягнень учнів початкових класів. Результатом дослідження є аналіз світових тенденцій та інновацій у тестуванні молодших школярів, а також розробка власного тесту для учнів третього класу, предмет «Літературне читання» та апробація його на базі школи.

Ключові слова: навчальні досягнення учнів початкових класів, аналіз світового досвіду тестування, компетентнісний підхід.

Вступ. Сучасна початкова школа не може залишатися осторонь від процесів модернізації освіти, які стрімко розвиваються нині в усьому світі, і в Україні зокрема. Всі світові тенденції та інновації початкової ланки освіти стосуються: особистісно-орієнтованого підходу, інформатизація, інтеграція тощо. В них входить і компетентнісний підхід до вимірювання навчальних досягнень учня, поява якого пов'язана, насамперед, з кризою освіти, що полягає в протиріччі між програмними вимогами до учня, запитами суспільства і потребами самої особистості в освіті. Довгий час у вітчизняній системі освіти домінував знаннєвий підхід, результатом навчання якого була сукупність накопичених учнем знань (як відомостей), умінь і навичок. Тестування покликано вирішити проблему оцінювання навчальних досягнень учнів з оволодіння певними базовими компетентностями.

Постановка задачі. Контроль або перевірка навчальних досягнень учнів, є обов'язковим компонентом процесу навчання. Він має місце на всіх етапах навчального процесу, але особливого значення набуває після вивчення певного розділу чи теми. Суть перевірки результатів навчання полягає у виявленні рівня засвоєння знань учнями, який повинен відповідати освітньому стандарту навчальної програми. Об'єктами контролю у процесі початкового навчання є складові предметних компетентностей: знання про предмети і явища навколишнього світу, взаємозв'язки і відношення між ними; вміння та навички застосовувати засвоєні знання; досвід творчої діяльності; ціннісні ставлення. Виміряти ці показники можна за допомогою інструмента тестування.

В багатьох країнах світу тестування використовують для учнів початкових класів як одну з основних форм оцінювання навчальних здобутків. Тест, як інструмент можна використовувати для переведення учня до середньої школи. В міжнародній практиці оцінювання та порівняння навчальних досягнень учнів початкових класів можуть слугувати тести *TIMSS* та *PIRLS*. На сьогодні тестування для учнів початкових класів не має такого поширеного використання, але необхідність впровадження такого виду контролю якості знань є безперечним.

Мета роботи. Метою дослідження є вимірювання навчальних досягнень учнів початкових класів на прикладі світового досвіду та українського контексту.

Основна частина. У початкових класах застосовуються такі методи контролю: усна перевірка, письмова перевірка та практична перевірка. Відносно новим є використання тестових завдань, які є стандартизованим засобом перевірки, що є цілеспрямованим і економним у часі, може кількісно виявити рівень навчальних досягнень учнів. Для оцінювання учнів необхідно застосовувати завдання різних когнітивних рівнів: на відтворення знань, на розуміння, на застосування в стандартних і змінених навчальних ситуаціях, вміння висловлювати власні судження, ставлення, оцінки [2].

В світі запроваджено величезну кількість тестів для оцінювання якості знань учнів. Міжнародні дослідження з вимірювання навчальних досягнень учнів початкових класів *TIMSS* (Trends in International Mathematics and Science Study) – один з прикладів такого тестування. *TIMSS* – це міжнародне порівняльне дослідження якості природничо-математичної освіти учнів 4-х та 8-х класів. Ще одним яскравим прикладом тестування в різних країнах є Міжнародне дослідження якості читання та розуміння тексту *PIRLS* (*Progress in International Reading Literacy Study*) – ця програма дозволяє виміряти якість читання та розуміння прочитаного учнями початкової школи, а також виявити розбіжності в національних системах освіти. В дослідження *PIRLS* оцінюються два види читання, котрі частіше інших використовуються під час навчальних занять поза школою [3].

В Україні тестування учнів початкових класів має місце не у всіх видах контролю (перевірки й оцінювання) навчальних досягнень учнів. Але як підсумковий екзаменаційний контроль використовується в молодшій школі. Підсумкові роботи для державної підсумкової атестації учнів 4 класів складаються із завдань різного рівня складності, серед яких – тестові завдання закритого типу з визначенням однієї правильної відповіді; завдання відкритого типу з короткою письмовою відповіддю, завдання творчого характеру тощо[1].

Для вимірювання навчальних досягнень учнів початкових класів було розроблено та апробовано тест з предмету «Літературне читання», в якому перевіряється рівень засвоєних знань учнями за темою розділу «Літературні казки» підручника Савченко О. Я. (1 частина). Результати тестування показали рівень знань теми 20-и учнів. Питання тесту, що не відповідали принципам надійності та валідності тестування були вилучені.

Висновки. Вимірювання навчальних досягнень учнів початкових класів має величезне значення для всебічного і гармонійного розвитку дитини, тому що, це є одним з головних видів оцінювання навчальних здобутків учнів. Це своєрідна підготовка перед тестуваннями, що будуть протягом всього життя на всіх рівнях розвитку особистості. В різних країнах запровадження тестів для початкової ланки освіти, має на меті аналіз здобутих знань для подальшої корекції та доповнення. В Україні ж цей вид оцінювання лише набирає свою популярність і доказом цього є впровадження постійної Державної підсумкової атестації випускників початкової школи. Наступним кроком має стати поточний та періодичний контроль якості знань учнів з певних предметів, для цього необхідно навчати вчителів початкової школи потрібним знанням та навичкам для створення надійних та точних тестів для оцінювання учнів початкових класів.

Список використаних джерел

1. Наказ Міністерства освіти і науки від 21.08.2013 № 1222 «Про затвердження орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти» К.: Міністерство освіти і науки України, 2013. – С.49.
2. Компетентизація тестів - провідна тенденція в освітніх вимірюваннях / В. Є. Гудзинський // Вісник Тестування і моніторинг в освіті. – 2013. – №7-8. – С. 2–4.
3. Офіційний сайт творців тестів *TIMSS* and *PIRLS* [Електронний ресурс] /Тестування *TIMSS* and *PIRLS* в 2015-2016 роках – Режим доступу: <http://timssandpirls.bc.edu/>